

SEIMO PIRMININKO, GYDYTOJO JONO STAUGAIČIO 150-ųjų gimimo metinių minėjimas

Janina Valančiūtė

Pabaiga. Pradžia Nr. 11 (610)

Gydytojas praktikas

1894 m. pavasarį, pakviestas susirgusio Vinco Kudirkos, J. Staugaitis grįžo į Lietuvą, į Šakių jo pavaduoti. Dar pusmetį dirbo kartu, kol V. Kudirka išvyko gydytis į Krymą. J. Staugaitis apie 25 metus, su pertraukomis, Šakiuose vertėsi gydytojo praktika. Gana didelėje Šakių apylinkėje J. Staugaičiui teko dirbti vienam. Per metus jis turėjo apie 10 tūkst. ambulatorinių apsilankymų ir apie 400 važiavimų pas ligonius ir namus. Jis laikėsi V. Kudirkos nustatytą taisyklę: nedidelės kainos, beveik niekada iš anksto neimdavo mokesčio už važiavimą ir namus, gydė visas ligas. Tai nesudarydavo ligoniams rimtų kliūčių naudotis medicinine pagalba. Kadanį vienam buvo nelengva aptarnauti didelį pacientų srautą, į pagalbą pasikvietė gydytoją Agnietę Ambraziejūtę-Steponaitienę. J. Staugaitis buvo tolerantiškas tautiniu ir religiniu atžvilgiu, bendravo su visų tautų žmonėmis.

Rusijos ir Japonijos karo metais J. Staugaitis buvo mobilizuotas ir pasiųstas į Toliųjų Rytų Sibirą, į Chabarovsko karo lauko ligoninę. Suėmus keliolika švietimo draugijos „Šviesa“ aktyvistų, beveik penkiems mėnesiams jis pateko į Kalvarijos kalėjimą. 1914–1918 m. jam, kaip gydytojui, teko dalyvauti Pirmajame pasauliniame kare. Grįžęs į Lietuvą, dirbo Šakių apskrities gydytoju, ligoninės vedėju. Daug laiko skyrė ir visuomeniniams reikalams. Bendradarbiavo

Lietuvos Respublikos Steigiamojo Seimo Valstiečių liaudininkų frakcija. Pirmoje eilėje (iš kairės): Vytautas Račkauskas, gydytojas Kazys Grinius, Felicija Bortkevičienė, prof. Vladas Lašas, Mykolas Sleževičius, gydytojas Jonas Staugaitis, Vladas Natkevičius, Jonas Kriaučiūnas. Antroje eilėje: Kazys Kupčiūnas, Vaclovas Vaidotas, Antanas Tamošaitis, Juozas Liekis, Pranas Šmotelis, Balys Žygelis, Kazys Ralys, Juozas Pronskus. Trečioje eilėje: Petras Ruseckas, Jonas Blūdžius, Antanas Žeromskis, Kazys Bieliūnas, Povilas Kuzminskas, Vincas Žindžius, Jonas Matulevičius. Lietuvos centrinio valstybės archyvo (LCVA) nuotrauka.

Lietuvos Seime

J. Staugaitis priklausė Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungai, buvo visų (1920–1927) Lietuvos Respublikos Seimo kadencijų narys. 1920 m. gegužės 15 d. – 1922 m. lapkričio 13 d. – Steigiamojo Seimo atstovas, išrinktas II (Kauno) rinkimų apygardoje. Didele balsų persvara išrinktas Steigiamojo Seimo pirmuoju vicepirmininku. 1922 m. lapkričio 13 d. – 1923 m. kovo 13 d. buvo Pirmojo Seimo, 1923 m. birželio 5 d. – 1926 m. birželio 2 d. – Antrojo Seimo, 1926 m. birželio 2 d. – gruodžio 17 d. – Trečiojo Seimo pirmininkas. Dirbo Užsienio reikalų, Sveikatos, Finansų ir biudžeto, Statuto ir Redakcijos komisijose. Jam dirbant Seime, buvo priimti sveikatos įstatymai: Medicinos praktikos teisių Lietuvoje įstatymas, Universiteto statutas, Medicinos feličijų įstatymas, Ligoninių kasų įstatymas ir daug kitų.

MEDICINA

laikraštis, skiriamas medicinos teorijos ir praktikos reikalams.

X met. 1929 m. lapkričio mėn. Nr. 11

Staigaitis

Žurnalo „Medicina“ viršelį su redaktoriumi J. Staugaičio nuotrauka

„Lietuvos žiniuose“ ir „Lietuvos ūkininke“. Buvo išrinktas Šakių miesto komiteto pirmininku, apskrities komiteto vicepirmininku, vėliau – pirmininku. Šakiuose įvykus ginkluotam susirėmimui J. Staugaitis buvo paimtas įkaitas.

Ryšiai su Vincu Kudirka

Su Vincu Kudirka pradėjo bendrauti, tik studijuodamas Varšuvos universitete. Jie buvo vieni iš aktyviausių lietuvių studentų draugijos narių. Pasinėrė į varpininkų draugijos veiklą. V. Kudirka iki mirties darė įtaką J. Staugaičiui, kuris vadovavosi V. Kudirkos tautiškumo nuostatomis – mokslo žiniomis ir darbais tarnauti savo Tėvynei. Šakiuose J. Staugaitis perėmė iš V. Kudirkos gydytojo pareigas ir ligonius, tęsė jo suformuotas tradicijas. 1899 m. lapkričio 16 d. mirus V. Kudirkai, jam teko rūpintis jo laidotuviomis. 1924 m. Kauno medicinos draugijos susirinkime, skirtame V. Kudirkos atminimui, jis skaitė pranešimą „Dr. V. Kudirka kaip gydytojas“, kuris buvo išspausdintas žurnale „Medicina“ (1924, Nr. 12) ir išleistas atskira knygele (1925).

Profesinė ir visuomeninė veikla Kaune

Sveikatos departamento direktoriaus dr. Juozo Bagdono pakviestas, 1919 m. persikėlė į Kauną ir rugpjūčio mėnesį buvo paskirtas Sveikatos departamento Medicinos skyriaus vedėju. Taip pat dirbo Kauno ligoninės vyriausiuoju gydytoju. 1920–1926 m. buvo jos direktorius. Tuo metu Sveikatos departamente vyko intensyvus kūrybinis darbas. Dr. J. Staugaitis daugiausia laiko skyrė ligoninių statuto sudarymui. Pirmininkavo pirmajame apskričių gydytojų suvažiavime. Norėdamas arčiau susipažinti su apskričių savivaldybių ligoninėmis ir jų trūkumais, dr. J. Staugaitis planavo aplankyti visas ligonines. Per 10 mėnesių applanė Kaišiadorių, Kėdainių,

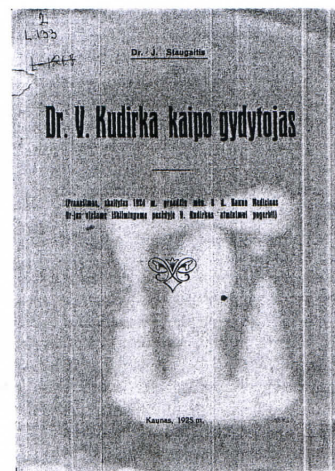
Panevėžio, Ukmergės ir Utenos apskričių savivaldybių ir Kauno, Panevėžio, Ukmergės miestų žydų ligonines. Įkūrus Ligoninių kasas, gynė gydytojų interesus.

J. Staugaitis aktyviai dalyvavo daugybėje organizacijų. Buvo Lietuvos gydytojų sąjūdžio kasos narys, Raudonojo Kryžiaus draugijos valdybos vicepirmininkas, draugijų „Kovos su tuberkulioze“ ir „Pieno lašas“ bei kitų narys. Išrinktas Aukštųjų mokslų draugijos pirmininku, Kauno gydytojų sąjungos vicepirmininku, bendrovės „Varpas“ pirmininku, Lietuvos valstiečių sąjungos Centro komiteto vicepirmininku. 1921–1940 m., su trumpa pertrauka, J. Staugaitis buvo Kauno medicinos draugijos pirmininkas. Buvo išrinktas Lietuvos gydytojų suvažiavimų vykdomojo komiteto pirmininku, taip pat Lietuvos gydytojų sąjungos pirmininku.

Leidinio „Medicina“ redaktorius

1922–1940 m. redagavo žurnalą „Medicina“. Redakcija buvo įsikūrusi kukliame ligoninės kambarėlyje, J. Staugaičio darbo kabinete. Jis dirbo ne tik šio leidinio redaktoriumi, bet ir korektoriumi, administratoriumi, ekspeditoriumi, straipsnių vertėju. Be ligoninių metinių ataskaitų ir apyskaitų, kitų dokumentų bei apžvalgų dr. J. Staugaitis žurnale taip pat spausdino medicinos straipsnius. Nors žurnalas, tuomet dar vadinamas laikraščiu, tobulėjo, tačiau finansinė jo būklė buvo prasta – mažai prenumeratorių, dažnai ir tie patys nesusimokėdavo.

1929 m. už nuopelnus Lietuvos medicinai J. Staugaičiui suteiktas medicinos mokslų garbės daktaro laipsnis.

J. Staugaičio pranešimas apie Vincą Kudirką, išleistas atskira knygele

Po 1926 m. gruodžio 17 d. perversmo J. Staugaitis daugiau nėjo valstybinių pareigų, tačiau nenusišalino nuo Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungos reikalų. Jis atsidėjo medicinai, dalyvavo visuomeninėje veikloje. 1945–1949 m. dirbo Higienos muziejaus vedėju, 1949–1951 m. – Sanitarijos epidemiologijos stoties gydytoju, Kauno sanitarinio švietimo namų vadovu.

J. Staugaitis mirė 1952 m. sausio 18 d. Kaune. Palaidotas Petrašiūnų kapinėse. ■